

Tango van de vrede

Simone Susskind krijgt dit jaar de Burgerschapsprijs van de Stichting P&V. Portret van een vredesactiviste.

DOOR PIET PIRYNS EN HUBERT VAN HUMBEECK/FOTO'S LIEVEN VAN ASSCHE

'Nee, natuurlijk niet', zegt ze. 'Vrouwen zijn niet van nature vredelievend. Maar vrouwen zijn wel vaak de eerste slachtoffers van de oorlog. Vrouwen zijn moeders. Ze zullen ook eerder geneigd zijn een oplossing te zoeken. Ik geloof in preventieve diplomatie. Voor mij is het glas nooit halfleeg, maar altijd halfvol. Ik geloof dat de wereld zo slecht nog niet is en dat we in staat zijn dingen te veranderen.'

Ze praat met de gedrevenheid van een *passionaria* en ze zal het tijdens het gesprek een aantal keren herhalen: ze is geen kamergeleerde, ze is een vrouw van de actie. Ze wil bruggen slaan. In 1989, ten tijde van de eerste intifada, organiseerde de Joodse vredesactiviste Simone Susskind-Weinberger in Brussel de conferentie *Give peace a chance: Women speak out* – een ontmoeting tussen Palestijnse en Israëlische vrouwen. Het succes van de conferentie sterkte haar in de overtuiging dat vrede te belangrijk is om alleen aan mannen te worden overgelaten. Ook in conflictgebieden

als ex-Joegoslavië en Cyprus probeerde ze vrouwen bij het vredesproces te betrekken. Voor haar jarenlange tomeloze inzet krijgt ze nu de Burgerschapsprijs van de Stichting P&V.

Dat engagement van haar. 'Mijn ouders zijn beschadigd uit de Tweede Wereldoorlog gekomen. Hun halve familie is door de nazi's uitgeroeid. Vooral mijn vader was erg getraumatiseerd: hoewel hij een diepgelovige, orthodoxe Jood was, heeft hij na de oorlog geen voet meer in een synagoge gezet. Hij wilde niet dat zijn kinderen nog risico zouden lopen, hij stuurde ze zelfs naar een katholieke school. We moesten vooral zo weinig mogelijk opvallen. Bij mij heeft dat averechts uitgekapt: ik ging mijn Joodse identiteit juist koesteren. En ik wilde mij engageren. Ik wilde niet aan de kant blijven staan.'

DWAZE MOEDERS

Ze studeerde sociologie aan de ULB (Université Libre de Bruxelles), en kwam daar in contact met de extreemlinkse stu-

dentebeweging. De tijd van mei 68. 'Ik was een overtuigde zionist, en zionisme was niet echt populair bij extreemlinks. Extreemlinks verdedigde, zeker na de Zesdaagse Oorlog in 1967 en de daaropvolgende Israëlische bezetting van de Gazastrook en de Westelijke Jordaanoever, de Palestijnse zaak. Maar dat was voor mij niet in strijd met mijn zionistische overtuiging. Ik was toen al van mening dat de toekomst van Israël alleen verzekerd kon worden als er ook een Palestijnse staat was. Ik heb mee de vereniging Israël-Palestina opgericht, waarin Joden, christenen en moslims samenwerkten. Dat was in die tijd allesbehalve vanzelfsprekend. Er waren weliswaar resoluties van de Verenigde Naties die de terugtrekking van Israël uit de bezette gebieden verordonneerden, maar de internationale publieke opinie erkende het zelfbeschikkingsrecht van de Palestijnen nog niet. En Israël wilde wel met Egypte, Jordanië en desnoods Syrië onderhandelen, maar niet met de Palestijnen.'

Ze werd ook lid van het Centre Communautaire Laïc Juif, opgericht door de atheïstische rabbijn David Susskind, waarmee ze later, in 1977, zou trouwen. 'Het judaïsme is voor ons geen religie, maar een culturele identiteit, gebaseerd op een gemeenschappelijke geschiedenis, die we willen bewaren en doorgeven aan volgende generaties. Het is niet de religie die bepaalt of iemand Joods is. Het is niet de rabbijn die daarover oordeelt.'

Ten huize van het echtpaar Susskind werden vanaf 1978 de eerste discrete contacten gelegd tussen Israëli's en vertegenwoordigers van de PLO, de Palestijnse Bevrijdingsorganisatie van Yasser Arafat. Het moest in het diepste geheim, want voor een aantal van hun Joodse vrienden stond dat gelijk met hoogverraad. En toch. 'Er leek een begin van dialoog op gang te komen. Je zag het wederzijdse begrip groeien. Maar er was een lange weg te gaan: een soort processie van Echternach, stapje vooruit, twee stapjes achteruit. De tango van de vrede.'

Ze herinnert het zich als de dag van gisteren: in 1988, ten tijde van de eerste intifada, was ze te gast op een internationale conferentie van feministes in Jeruzalem. Een Joodse vrouw uit Argentinië die tijdens de militaire dictatuur in haar land drie zonen spoorloos had zien verdwijnen, nam het woord. 'Ze vertelde, in heel eenvoudige bewoordingen, over de Dwaze Moeders van de Plaza de Mayo. Iedereen zat te huilen. Dat was een ongelooflijke catharsis. We vroegen ons af: als Argentijnse vrouwen erin slagen hun stem te laten horen, hoe bestaat

het dan dat wij blijven zwijgen? Terwijl op luttele kilometers hier vandaan jongens die stenen gooien worden doodgeschoten.'

Vrouwen voor vrede, daar wilde Simone Susskind haar levenswerk van maken. Ze keerde terug naar Jeruzalem, reisde naar Ramallah, probeerde Israëlische en Palestijnse vrouwen warm te maken voor gezamenlijke actie. 'Palestijnse feministes bijvoorbeeld hadden het over het syndroom van Algerije: tijdens de Algerijnse bevrijdingsoorlog hadden Algerijnse vrouwen schouder aan schouder gestaan met hun ►

Vrouwen van de actie

Naast Simone Susskind wordt ook Jeanne Devos gelauwerd.

De Burgerschapsprijs van de Stichting P&V wordt dit jaar voor de vierde keer uitgereikt. De Stichting P&V werkt nu al een kleine vijftien jaar aan projecten die meer in het bijzonder opkomen tegen uitsluiting van jongeren. In 2005 ging de prijs naar burgemeester Job Cohen van Amsterdam en de Franse activiste Fadela Amara, in de regering van Nicolas Sarkozy bevoegd voor de grootstedelijke problematiek. In 2006 werden de cineasten Jean-Pierre en Luc

Dardenne gelauwerd en de Antwerpse zanger Wannes Van de Velde. Vorig jaar was er maar één laureaat. Of beter: een laureate. De Senegalese Khady Koïta komt al ruim twintig jaar op tegen de seksuele vermindering van vrouwen. Dit jaar koos de Stichting P&V opnieuw voor twee vrouwen van de actie. Naast de Brussels-Joodse Simone Susskind gaat de prijs ook naar de bekende Vlaamse non Jeanne Devos. De 73-jarige Devos staat bekend

om haar tomeloze energie en gedrevenheid. 'Mijn moeder noemde dat vroeger koppigheid', zei ze twee jaar geleden in *Knack*. In 1963 vertrok ze als Zuster van de Jacht naar India. Al 45 jaar lang staat ze in dat land aan het roer van belangrijke emancipatorische organisaties. In 2005 werd ze samen met andere vrouwen genomineerd voor de Nobelprijs voor de Vrede. Ze zette zich vooral in voor de vrouwen en kinderen die als huispersoneel worden misbruikt. *The National Domestic Workers Movement*, de organisatie die Devos in 1985 opricht-

te, telt intussen bijna 3 miljoen leden en ijvert voor 90 miljoen mensen. Zij slaagde erin het Indiase parlement een wet te laten goedkeuren die huisarbeid voor kinderen onder de veertien jaar verbiedt. Met de organisatie wil Devos blijven vechten voor een eerlijk loon en humane arbeidsomstandigheden voor het huispersoneel. Die groep bestaat uit jongeren en vrouwen die de armoede van het platteland ontvluchtten en naar de stad komen om er werk te zoeken. Vaak worden ze als huispersoneel misbruikt, verkracht en mishandeld.